

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 13 april 2021
Betreft Beantwoording vragen over het hoge gebruik van landbouwgif door de
sierteeltsector en de slechte naleving van de betreffende wet- en
regelgeving

Ons kenmerk
DGA-PAV / 21084045

Uw kenmerk
2021Z04848

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op vragen van het lid Wassenberg (PvdD) over het hoge gebruik van landbouwgif door de sierteeltsector en de slechte naleving van de betreffende wet- en regelgeving (ingezonden op 23 maart 2021 met het kenmerk 2021Z04848).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

2021Z04848

1

Kunt u bevestigen dat lelies en tulpen (na aardappels) tot de meest intensief bespoten gewassen behoren en dat het gebruik van landbouwgif ook in de glassierteelt relatief hoog is?¹

Antwoord

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voert elke vier jaar een enquête uit om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de agrarische sector in beeld te brengen. De meest recente gegevens zijn van het jaar 2016². Hieruit blijkt dat het gebruik per hectare in de teelt van lelies het hoogst is (125 kg per hectare, waarvan 93 kilogram minerale olie). Het gebruik per hectare in de teelt van tulp en bloemen onder glas is respectievelijk 27 en 30 kg. Voor de hierboven genoemde gewassen is het gebruik per hectare lager dan in 2012.

2

Kunt u bevestigen dat het areaal aan sierteeltgewassen sinds 2012 is toegenomen, waarmee ook het gebruik van landbouwgif per hectare is toegenomen?

3

Wat is het huidige sierteeltareaal, uitgesplitst naar open teelt en glassierteelt? Wat is daarvan het areaal bollenvelden en op welk deel worden lelies geteeld?

Antwoord 2 en 3

Het areaal bloembollenteelt is in de periode 2012 tot en met 2019 toegenomen van 23.488 hectare naar 27.218 hectare. Het areaal voor de teelt van lelies is ook toegenomen, namelijk van 5.090 hectare naar 6.021 hectare³. Het areaal snijbloemen is in dezelfde periode afgenomen van 2.306 hectare naar 1.821 hectare⁴. Het areaal pot- en perkplanten is in dezelfde periode ongeveer gelijk gebleven (1.799 hectare in 2012 en 1.764 hectare in 2019)⁵.

Voor de bloembollen en -knollen en de bloemen onder glas geldt dat het gebruik per hectare in 2016 lager is dan in 2012.

4

Kunt u bevestigen dat het Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) schrijft: "met name zijn er risico's door het onjuist gebruik van middelen en van het gebruik van niet-

¹ Planbureau voor de Leefomgeving, 2019, 'Geïntegreerde gewasbescherming nader beschouwd', p. 80-82

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/30/landbouw-gebruikt-5-7-miljoen-kg-chemische-middelen>

³ <https://www.agrimatie.nl/ThemaResultaat.aspx?subpubID=2232&themaID=2286&indicatorID=2040§orID=2234>

⁴ <https://www.agrimatie.nl/ThemaResultaat.aspx?subpubID=2232&themaID=2286&indicatorID=2040§orID=2254>

⁵ <https://www.agrimatie.nl/ThemaResultaat.aspx?subpubID=2232&themaID=2286&indicatorID=2040§orID=2250>

toegelaten middelen in de sierteelt. Het (illegaal) gebruik van middelen in de sector kan bijvoorbeeld tot schadelijke effecten bij bijen leiden”⁶

Antwoord

Ja, dit citaat is lezen op blz. 17 van de publicatie “Advies over de risico's van de sierteeltketen”.

5

Kunt u bevestigen dat in 2019 slechts 1,5% van de bedrijven die met landbouwgif werken hierop is gecontroleerd door de NVWA?⁷

Antwoord

Ik heb uw Kamer geïnformeerd dat in 2019 circa 1,5% van de land- en tuinbouwbedrijven (exclusief veehouderijbedrijven) is gecontroleerd op het juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Uitgesplitst naar sector lag de toezichtintensiteit in de akkerbouw op 1% en in de tuinbouw op 2% (Kamerstuk 33835, nr. 173).

6

Kunt u bevestigen dat de NVWA in 2019 een nalevingspercentage van de wet- en regelgeving betreffende landbouwgif vond van 67%, wat betekent dat de rest, zijnde een derde, van de telers de regels overtreedt?⁸

Antwoord

In heb uw Kamer op 20 mei 2020 geïnformeerd over enkele actualiteiten op het terrein van gewasbescherming. Een van deze actualiteiten betrof het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen in de akkerbouw, vollegrondsgroenten, bloembollen, fruit- en boomkwekerijgewassen. Deze inspecties richtten zich met name op het gebruik van spuittechnieken om de verwaaiing van spuitvloeistof naar bijvoorbeeld het oppervlaktewater te voorkomen. Dit leidde tot een nalevingsindicatie van 67%, hetgeen betekent dat de overige gecontroleerde agrarische ondernemers de wet- en regelgeving bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen niet naleefden. Ik vind het uiteraard onacceptabel dat wet- en regelgeving niet door iedereen wordt nageleefd. Ik heb de NVWA daarom gevraagd mij te informeren over hun analyse van de achterliggende redenen en een bijbehorende voortvarende aanpak om naleving te verbeteren. (Kamerstuk 27858, nr. 509).

De NVWA bespreekt de resultaten van de verschillende typen controles, zoals administratieve verplichtingen, gebruik van toegelaten middelen en het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, met de betrokken sectoren, om de naleving door de sectoren te verbeteren.

⁶ NVWA, Bureau Risicobeoordeling & onderzoek, 2020, 'Advies over de risico's van de sierteeltketen', p. 17 (Advies van BuRO over de risico's van de sierteeltketen | Risicobeoordeling | NVWA)

⁷ Kamerstuk 33835, nr. 173

⁸ Kamerstuk 27858, nr. 509

7

Kunt u bevestigen dat er in 2017 geen boetes uitgedeeld zijn voor het niet invullen van de gewasbeschermingsmonitor, hoewel 20% van de gecontroleerde gebruikers deze gewasbeschermingsmonitor niet (volledig) had ingevuld? Zo ja, waarom is dit niet gebeurd?⁹

Antwoord

Het specifiek interventiebeleid biociden en gewasbeschermingsmiddelen van de NVWA houdt rekening met de ernst van het gevaar of het risico op gevaar voor mens, dier en milieu, de mate waarin de overtreding hersteld kan worden en of er sprake is van ondermijnd gedrag. Voor het niet (volledig) bijhouden van de gewasbeschermingsmonitor is in het interventiebeleid opgenomen om iemand die voor het eerst een overtreding begaat een schriftelijke waarschuwing te geven en niet te beboeten.

Er zijn in 2017 in totaal 3 boetes opgelegd, omdat er sprake was van herhaalde overtreding. De overige overtredingen waren eerste overtredingen en zijn afgedaan met een schriftelijke waarschuwing.

8

Kunt u bevestigen dat er in Nederland een bloeiende handel bestaat in illegale pesticiden en dat het Bureau voor Intellectuele Eigendom van de Europese Unie ervan uitgaat dat 13,8% van de Europese markt voor landbouwgif uit illegale middelen bestaat?¹⁰

Antwoord

Er is sprake van illegale handel in gewasbeschermingsmiddelen vanuit landen buiten de Europese Unie en dit baart mij zorgen, omdat het gebruik van deze middelen zou kunnen leiden tot risico's voor mens, dier en milieu. De inzet is om deze illegale middelen op te sporen en te vernietigen en uiteraard om de overtreders aan te pakken. Dit gebeurt niet alleen in nationaal verband via een nauwe samenwerking tussen de douane en de NVWA, maar ook in Europees verband via het uitwisselen van signalen over illegale handel. Dit heeft ertoe geleid dat in de periode 2015 tot en met 2019 ongeveer 300 ton illegale biociden en gewasbeschermingsmiddelen in beslag is genomen en vernietigd (Kamerstuk 27858, nr. 523).

Het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie heeft in 2017 een rapport gepubliceerd, waarin een inschatting wordt gemaakt van het economische verlies van de industrie door de aanwezigheid van illegale biociden en gewasbeschermingsmiddelen. Deze inschatting leidt tot een gemiddeld verlies van afzet van 13,8% voor alle 28 lidstaten van de Europese Unie.¹¹

⁹ Speciaal verslag van de Europese Rekenkamer, 2020, 'Duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: beperkte vooruitgang bij het meten en beperken van de risico's', p.22 (www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_05/SR_Pesticides_NL.pdf)

¹⁰ De Groene Amsterdammer, 3 juni 2020, 'Onderzoek Illegale pesticiden in Europa. Simpele misdaad, weinig risico' (www.groene.nl/artikel/simpele-misdaad-weinig-risico)

¹¹ https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/research-and-studies/ip_infringement/study10/pesticides_sector_en.pdf

9

Welke actie gaat u ondernemen om een groter deel van de bedrijven dat met landbouwgif werkt te controleren, om de naleving van wet- en regelgeving door telers te verhogen en om de controle op de handel in illegale middelen te intensiveren? Welke voorbereidingen gaat u treffen zodat u of uw ambtsopvolger na de komende formatie snel actie kan ondernemen op deze punten?

Antwoord

De NVWA werkt risicogericht en baseert zich daarbij op de risico-indeling van de verschillende onderdelen van de keten en de verschillende sectoren. Deze risico-indeling wordt regelmatig herijkt op basis van de uitkomst van onder andere de nalevingscontroles, toepassingscontroles, doelgroepenanalyses en ketenanalyses.

Daarnaast voert de NVWA herinspecties uit bij niet-naleving, gesprekken met de sectoren over het verbeteren van de naleving en voert zij analyses uit naar achterliggende redenen van niet-naleving.

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 8 voor het toezicht op de handel in illegale gewasbeschermingsmiddelen.

10

Waarom heeft u er vorig jaar voor gekozen om geen voorwaarden te verbinden aan de Regeling tegemoetkoming land- en tuinbouwondernemers COVID-19 voor de sierteelt, zoals het verplicht reduceren van het gifgebruik? Deelt u de mening dat dit een gemiste kans is om de sierteelt te verduurzamen en dat dit dus geen efficiënte besteding van belastinggeld was?

Antwoord

De Regeling tegemoetkoming land- en tuinbouwondernemers COVID-19 ondersteunt bedrijven met toekomstperspectief om de sector zo goed mogelijk door de coronacrisis heen te helpen. Dat is ook nodig om na deze crisis weer de investeringen te kunnen doen die voor verdergaande verduurzaming (zoals klimaat en gewasbescherming) nodig zijn. De steunmaatregelen zijn bedoeld voor het ledigen van de acute financiële nood die ontstond door het wegvallen van de vraag door beperkende maatregelen als gevolg van COVID-19. Bij deze regeling is een milieuvriendelijke bedrijfsvoering geen extra criterium om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming (Kamerstukken 35442, nr. 3 en 35452, nr. 3).

11

Bent u bereid voorbereidingen te treffen om de gangbare bollenteelt, vanwege het hoge gifgebruik en uitputting van de bodem terwijl het niet bijdraagt aan de voedselzekerheid, af te bouwen en de telers te helpen bij het omschakelen naar biologische productie of naar een plantaardige voedselproductie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik richt mij met de betrokken partijen in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 en het bijbehorende uitvoeringsprogramma op het realiseren van weerbare planten en teeltsystemen en het verbinden van land- en tuinbouw met natuur. Dit leidt tot het verminderen van de behoefte aan

gewasbeschermingsmiddelen. Als er dan toch gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn voor het bestrijden van ziekten, plagen en onkruiden, dan bij voorkeur laag-risicomiddelen, nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten voor de voedselconsumptie (Kamerstuk 27858, nr. 449 en 518).

In de provincie Drenthe start dit teeltseizoen onder regie van de provincie een pilot in de teelt van lelies. Deze pilot heeft drie doelen:

1. ontwikkelen van kennis die moet leiden tot een fundamentele verbetering in de verduurzaming van de lelieteelt;
2. bevorderen van de dialoog tussen de telers en omwonenden, zodat een open gesprek ontstaat en begrip voor elkaars situatie;
3. het beschikbaar krijgen van een middelenpakket met lagere milieubelasting dan de huidige toegelaten middelen in de teelt van lelies.